

Makalenin Geliş Tarihi: 9 Aralık 2019
Makalenin Kabul Tarihi: 20 Aralık 2019

XIX. YÜZYILA AİT BİR CÖNK ÖRNEĞİ*

A CÖNK EXAMPLE BELONG TO XIX. CENTURY

*Abdurrahim Yıldız**

Öz

Halk edebiyatının yazılı kaynakları arasında en ön sırada gelen cönkler, şairlerin eserlerini kayıt altına aldığı mühim vesikalar olarak görülmektedir. Bu makale kapsamında cönklerin şekil ve muhteva özellikleri ile Türk halk edebiyatındaki yeri üzerinde durulacaktır. Ardından 19. yüzyıla ait olduğunu tahmin ettiğimiz Prof. Dr. M. Fatih Köksal'ın şahsi kütüphanesinde yer alan elli beş numaralı cönkün Latin harflerine aktarımı gerçekleştirilecektir. Muhtevasında birden fazla şairin şiirlerini içermesi sebebiyle ayrı bir öneme sahip olan cönk; farklı edebi eğilimlerin, manzum ve mensur eserlerin, Türk edebiyatının farklı dönemlerinin ve zaman zaman edebiyat dışına çıkan bilgilerle zengin içerikli pek çok içeriğin buluşma noktası özelliği taşımaktadır. Elimizde bulunan ve incelemeye tabi tutulan cönk, bu yönüyle oldukça çeşitli ve zengin bir muhtevaya sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Cönk, halk şiiri, Alevî-Bektaşî İnancı, Hz. Ali, kültür.

Abstract

Cönks, who are at the forefront of the written sources of folk literature, are seen as important documents in which poets record their works. Cönk, which has a different importance because it carries the poems of more than one poet in it, has the characteristic of meeting point of different literary trends, different periods of Turkish literature and many content rich with information that occasionally comes out of literature. In this article, Professor Dr. M. Fatih Köksal's fifty-five cönk in his personal library will be transferred to Latin letters. In fact, we estimate it belongs to the 19.

* Bu makale, "Prof. Dr. M. Fatih Köksal'ın Şahsi Kütüphanesinde Bulunan 55 Numaralı Cönk Üzerine Bir İnceleme" adlı Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

* Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ORCID: 0000-0002-4013-4623

century. In this respect, the cönk, which has been subjected to examination, has a rich and varied content. Short biographies of the identified poets will be examined in the general framework.

Keywords: *Conk, Folk Poetry, Alevi-Bektashi Faith, Saint Ali, Culture.*

Cönkler Hakkında

Bir milletin geçmişiyle kurduğu bağın en önemli bağına kültürel unsurlar oluşturmaktadır. Bu anlamda toplumumuzun millî manevi ve kültürel değerlerini en zarif bir biçimde yansıtan Türk halk edebiyatı ürünleri, gücünü toplumun asırlar boyunca süregelen birikiminden almaktadır. Halk edebiyatının önemli bir parçası olan cönkler, başta şiir ve halk bilimi olmak üzere sosyoloji, kültür tarihi, dinler tarihi, hatta alternatif tıp ve farmakoloji gibi zengin içeriği ile pek çok alanı kapsamaktadır.

Halk edebiyatının, özellikle de âşık edebiyatıyla tekke-tasavvuf edebiyatının en önemli yazılı kaynaklarının başında, sözlü geleneğin temsilcileri olan; fakat yazılı geleneğin temsilcileri kadar olmasalar da yazıyı kullanabilen sanatkârlar olan âşıklar ve sözlü edebiyat ürünlerine ve onları aktaranlara karşı ilgi duyan heveskârlar tarafından kaleme alınan “cönk”ler ve “mecnua”lar gelmektedir (Oğuz, 2017).

Şiir mecmuaları ve cönkler Türk edebiyatı tarihinin birincil kaynakları arasındadır. Bu eserler, edebiyat tarihimize zengin malzeme sunmalarının yanı sıra içerdikleri şiir / edebiyat dışı kayıtlarla başta halk bilimi olmak üzere sosyoloji, kültür tarihi, dinler tarihi, hatta alternatif tıp ve farmakoloji gibi çok farklı alanlar için de üzerinde çalışılmayı bekleyen verimli kaynaklardır (Köksal, 2016). Halk edebiyatının en önemli yazılı kaynakları olan cönkler, her ne kadar klasik Türk edebiyatının “tezkire”leri gibi düzenli ve sistemli bir şekilde yazılmamış ve bu nedenle araştırmacıları zaman zaman yanıltmış olsalar da geçmişe ait halk edebiyatı ürünlerini yansıtmaları bakımından son derece önemlidirler. Bugün halk kültürünü incelemeye çalışanlar, geçmiş dönemlerde halk edebiyatının öneminin kavranamaması nedeniyle ihmal edilen ve yazıya geçirilmeyen bu ürünlere yönelik boşluğu sınırlı da olsa cönkler ve mecmualarla doldurmaya gayret etmekte, âşık ve tekke-tasavvuf şiirini değerlendirmeye çalışmaktadırlar (Elçin, 1988).

Türk kültür ve medeniyetinin kırkambarı cönkler, içerisinde nazım ve nesir birçok konuyu barındıran uzunlamasına (tulani) açılan defterlerdir. Cönk; kelime anlamı, şekli ve içeriği açısından klasik edebiyat şair ve nasirleri tarafından kullanılan bir kelimedir. Klasik edebiyat şair ve nasirlerinin eserlerinde cönkler hakkında şu bilgilere rastlanır: Cönk, Çin

padişahının büyük gemisi anlamıyla kullanılmıştır. Cönkün diğer adı sığırdilidir ve hem cönk hem de gerçek anlamıyla ele alınmıştır. Cönkler, içerisinde seçme şiirlerin bulunduğu, mecmualar, cerideler ve tomarlarla benzer özellikler taşıyan defterlerdir (Sona, 2016).

Genellikle âşıkların, seyrek de olsa divan şairlerinin bir kısım şiirlerini ihtiva eden cönklerde çeşitli dualar, sihirle ilgili notlar, ilaç tarifleri, sahibini ilgilendiren doğum ve ölüm tarihleri, alacak verecek hesapları, anonim türkü mani ve ilahiler, halk hikâyeleri ve daha birçok konu ile ilgili bilgiler bulunmaktadır” (Gökyay, 1995: 73-147). Az çok okuma yazma bilen âşıklar ve sözlü geleneğe karşı ilgi duyan kişilerce yazıldığı tahmin edilen ve “sığır dili” ve “sefine” adlarıyla da bilinen cönkler, içlerinde türkü, mani, destan, koşma, atasözü, fıkra, hikâye, bilmece, nefes, ilahi, menkıbe gibi halk edebiyatı, âşık edebiyatı ve tekke-tasavvuf edebiyatı örneklerinin yanı sıra dua, hutbe, büyü, halk hekimliği, halk veterinerliği, tarihi olaylarla ilgili bilgiler, cönkleri yazanların kişisel bilgileri (doğum ve ölüm tarihleri, borçlar, vs.) de barındırmaktadırlar. Cönklerde sadece halk edebiyatı ürünleri değil, başta Fuzuli olmak üzere geniş kitlelerce benimsenen birçok divan şairlerine ait şiirler gibi, klasik Türk edebiyatının örnekleri de yer almıştır (Gökyay, 1984).

Cönkler, uzunlamasına, yani, aşağıdan yukarıya doğru açılan, çoğu meşin kaplı, ciltli, bazen birkaç renkli kâğıttan meydana getirilen dikdörtgen bir defter şeklindedir. Bundan dolayıdır ki, cönkere “sığır dili” de denilmektedir (Taşır, 1967: 60). Cönklerin aşağıdan yukarıya, mecmuaların ise soldan sağa veya yeni harflilerde sağdan sola açıldığı yaygın bilgidir. Fakat Ali Berat Alptekin, bunun bir kural olmadığına ve farklı şekillerde düzenlenmiş cönk ve mecmualardan hareketine dikkat çekmiştir (Alptekin, 1987).

Araştırmacılar, inceledikleri örneklerden yola çıkarak cönklerin genel özelliklerini de ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu özelliklerin önemli olanları şunlardır:

Cönklerde büyük ölçüde yaprak ve sayfa numarası yoktur. Bugün kütüphanelerimizde bulunan kimi cönkere ise daha sonra numara verilmiştir.

Cönklerde standart bir ölçü yoktur. Eni, boyu birbirini tutmaz. Cönkü hazırlayan zevkine göre bu ölçü değişmektedir.

Cönkler, umumiyetle “sığır (dana)” dili veya defter şeklindedir. Defter şeklindeki cönk, diğerlerine göre daha azdır. Cönklerde sıralamaya yönelik bir kural yoktur. Sıralama ve öncelikler, tertip edene göre değişmektedir.

Cönklerin içerisinde boş yapraklar olabilir. Tür ya da şeklin başına “koşma”, “haza ilahi”, “şarkı”, “gazel”, “Şah İsmail”, “Hurşid” gibi ibareler yazılabilir.

Cönklerin imlası çok bozuktur. Bazen bir kelimenin birkaç farklı yazılışı ile karşılaşabiliriz. Bunun yanında bir hattat kaleminden çıkmış kadar güzel olan cönkler de vardır.

Cönklerin yazarı genellikle belli değildir. Bir cönk bir kişinin kaleminden çıkabileceği gibi, birden fazla kişinin eseri de olabilir. Bu nedenle imlada, tertipte, düzende farklılıklar görülmektedir. Bazen cönk içerisinde “rakip” gibi bazı kelimelerin ters yazıldığı da görülmektedir. Cönklerin yazısı hem harekeli hem de harekesiz olabilir.

Cönkler iyi korunamadığı için sayfalar arasında yırtıklar, yazılarında silintiler, ıslaklık ve rutubet yüzünden boyanmış bölümler olabilir (Gökyay, 1984).

Cönkler, kütüphanelerden ziyade âşıklık ve tekke geleneklerine meraklı olanlar ya da bu geleneklerin temsilcileri olanların ellerinde korunmuş, kuşaktan kuşağa aktarılmıştır (Oğuz, 2017). Yüzyıllardır sahiplerinin koyunlarında ve kol yenlerinde sakladığı bu defterler, elden ele haneden haneye dolaşır ve her gençte olması lazımdır. Âşığın içini döktüğü bir defter olduğu için sevgiliye bir arzuhâl niteliği taşır. Âşığın sırlarını açıklayan bu defterler, âşığın sevgiliden ayrı olduğu zamanlarda en yakın dostları yani musahipleridir. Cönkteki bilgileri de yalnızca arif olanlar anlayabilir. Şekli açıdan pervaneye ve gül dalına benzetilmiştir. Birçok şiiri ezbere bilen kişilere ayaklı cönk denilebilmektedir. Dede cönkü de kişi isminden ziyade Kemal Dede'nin medrese talebeleri içerisinde (Oğuz, 2017) meşhur cönkünün adıdır

Ülkemizde halk edebiyatı araştırmalarının ciddi anlamda başlatılmasıyla birlikte, halk edebiyatının en önemli yazılı kaynaklarından olan cönkler, amatör araştırmacılarla akademisyenlerin şahsi kütüphaneleriyle devlet kütüphanelerinde toplanmaya başlanmıştır. Ne yazık ki, diğer bazı yazma eserler örneğinde olduğu gibi, pek çok cönk, çeşitli yollarla Türkiye dışına çıkarılmıştır. Günümüzde cönkler, devlet kütüphanelerinde (Millî Kütüphane, Süleymaniye Kütüphanesi, Koyunoğlu Kütüphanesi, bölge yazma eserler kütüphaneleri ile illerdeki il halk kütüphanelerinde), üniversite kütüphanelerinde (Bunlara bazı üniversiteler dâhilinde kurulan Halk Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezleri ile

Türkiyat Araştırmaları Enstitüleri'nin arşiv ve kütüphanelerini de dâhil etmek gerekmektedir.) ve şahsi kütüphanelerde bulunmaktadır (Oğuz, 2017).

Kültür; bir toplumun maddi ve manevi birikimlerini yansıtan en temel kavramlar arasında yer almaktadır. Kültürel süreklilik, beraberinde toplumsal devamlılığı da getirmektedir. Kültürün aktarılmasında önemli rol oynayan edebi eserler bağlı buldukları toplumun sosyo-kültürel yaşamı başta olmak üzere, gelenek, görenek, inanç yapısı ve genel anlamda toplumsal zihniyetini yansıtmaktadır.

Türk Halk Edebiyatı ürünleri de halkın arasında yetişen şairlerle toplumsal zevk ve tutumlara, kültürel öğelere eserlerinde temas etmişlerdir. Bu açıdan yorumlandığında şairlerin kaleme aldığı ve bu güne kadar ulaşabilen eserlere yazılı kültür, dilden dile aktarılarak devam eden kültürel unsurlara da sözlü kültür demek yerinde olacaktır.

Türk edebiyatında geçmişten günümüze köprü görevi gören ve belge niteliği taşıyan yazılı kültür ürünler toplumun tarihsel bütünlüğünü sağlamada önemli kaynaklardandır. Bu kaynaklar arasında halkın yaşamını, kültürünü ve edebiyatını detaylı bir şekilde aktaran cönklerin rolü oldukça mühimdir.

Bu anlamda cönkler sadece şiir olarak değil, aynı zamanda edebiyat dışı kaynaklar olması hasebiyle de sosyoloji, dinler tarihi, halk hekimliği ve halkbilim gibi pek çok alanı kapsayıcı niteliktedir. Bu anlamda yapılan bu çalışma cönk özelliği göstermesiyle kültürel zenginliğin Arap harflerinden Latin harflerine aktarılarak gün yüzüne çıkarılmasını sağlayacağından oldukça mühim bir yer teşkil etmektedir.

XIX. Yüzyıla Ait Bir Cönk

Bu çalışmanın ana kaynağını; Eski Türk edebiyatı alanında çok sayıda eser vermiş, yazma eserlerle ilgili önemli çalışmaları bulunan, özellikle mecmualar hakkında kapsamlı projelere öncülük etmiş velüt bir akademisyen olan Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal'ın şahsî kütüphanesindeki 55 numaralı cönk oluşturmaktadır.

Toplamda 77 yaprak olan cönkün içeriğinde yetmiş altı sayfalık manzum, yirmi beş sayfalık mensur bölüm bulunmaktadır. Cönk 230x115 mm ebatındadır. Yazı türü rik'a, ta'lik ve nesihdir. Kahverengi meşin ciltli sarı abadi kâğıttan oluşmaktadır. Bazı sayfalar tahribata uğramıştır. Bazı sayfalarda mürekkepler silinmiş ve okunmamaktadır.

Manzumelerin ağırlıklı olduğu cönkte şiirlerin şairlere dağılımı şöyledir: Sayısal olarak en çok şiiri bulunan şairlerin başında; on iki adet şiiri ile Nesimi gelmektedir. Nesimî'yi dokuz

şiiir ile Hatâyî, dört şiiiriyle Kaygusuz Abdal ve üç şiiir ile Virânî takip etmektedir. Bunlara ek olarak; Fuzûlî, Muhyiddîn-i Rûmî ve Kul Himmet'in iki, Hâkirî, Nakşî, Şems, Muhtefî, Koca Ragıp Paşa, Şeyhülislam Yahya, Bosnevî, Yazıcızade Mehmet Efendi, Vahdetî, Kazak Abdal, Niyazi Mısırî, Pir Sultan Abdal, Kalender Abdal, İsmail Nazmi Girîdî, Eşrefoğlu Rûmî, Bâkî, Taşlıcalı Yahya, Neşâtî, Sezâî Gülşenî, Kuloğlu gibi şairlerin birer şiiiri cönk içerisinde bulunmaktadır. Cönk muhtevasında kime ait olduğu tespit edilen elli yedi şiiir yer alırken kime ait olduğu veyahut mahlası tespit edilemeyen yirmi sekiz adet şiiir bulunmaktadır. Son derece kapsamlı olan cönkün üzerinde toplamda seksen beş adet şiiir tespit edilmiştir.

Cönk incelemesinde en fazla şiiiri bulunan şairlerin genellikle 14 ve 15. yüzyıllara ait olduğu tespit edilirken birbirlerinden farklı dönemlere ait olan hem halk hem de divan şiiir geleneğinin temsilcilerine yer verilmiştir. Böylelikle eser içerisinde hem aruz hem de hece ölçülerini görmek mümkündür. Bu anlamda gerek birbirlerinden farklı dönemsel özelliklere ait olmaları gerekse farklı geleneklere ait şairlerin olması söz konusu cönk'ün edebi ve kültürel açıdan çeşitliliğini ve zenginliğini ortaya koymaktadır.

Cönkteki mensur kısmın genel anlamda; dini bilgiler, on iki imam, peygamberler tarihi, çeşitli sosyal konular, sofrâ duaları, halk hekimliği, ilaç tarifi, nasihatler ve yazarın şahsi notları yer almaktadır. Manzumelerde ise; Alevî-Bektaşî kültürünün izleri, Hazreti Peygamber ve Hz. Ali sevgisi, pek çok ayet ve hadisin şiiirlere yansıması, tekke ve tarikatlar, ahlak, tasavvuf, iyilik, güzel ahlak, aşk, Peygamberler ve mucizeleri gibi konuları işleyen eserin dini tasavvufî bir boyut taşıdığı tespit edilmiştir. Bu anlamda cönk içerisinde şiiiri bulunan şairlerin de hâlihazırda bu gelenek etrafında yetiştiği bilinmektedir.

Çalışmanın nesir kısmında, insan vücudunu ve çeşitli organlarını bazı dini ve tasavvufî terimlerle açıklayan vücudnâme¹ örnekleri, soy ağacını gösteren silsilenameler, gizli ilimler ve elifnâme² rastlanılmıştır. Eserde sıklıkla şathiye örneklerine yer verilmiştir. Filozof Aristoteles'ten bahseden cönk, bizlere felsefî ve mitolojik birikim de sunmaktadır.

Eser içerisinde Arapça ve Farsça metinler de görülmektedir. Bu bilgiden yola çıkarak yazarın dil bilgisinin iyi olduğu Arap ve Fars dillerine aşina olduğu sonucunu çıkarmak mümkün olacaktır. Cönkün sayfa düzeni incelendiğinde bazı sayfaların kullanılmayarak boş bırakıldığı görülmüştür.

¹ Detaylı bilgi için bakınız (Güzel, 1979).

² Mısra başlarındaki kelimelerin ilk harflerinin alt alta gelecek şekilde elif'ten ye'ye kadar alfabetik tarzda devam etmesiyle ortaya çıkan şiiirlerdir. Detaylı bilgi için bakınız (Özkan, 20 12).

Şairi tespit edilemeyen ya da mahlası olmayan şiirler, yarım şiirler, bağımsız beyitler, Arapça dualar, ayetler, hutbeler, vaazlar da cönkte yer alan metinlerdir.

Yazar, eserin oluşturulma tarihiyle ilgili net bir ifade kullanmamıştır. Ancak eserin içeriğinde yer alan bir takım bilgiler bizlere bu çalışmanın 19. yüzyılın ilk yarısında oluşturulduğuna dair önemli ipuçları vermektedir. Bizlere yazılış tarihini belirlemeye yardımcı olan notlar sayfa kırk üçte şöyle yer almaktadır: *“Eoladım Hatice perşembe günü dünyaya teşrif eylediği tarih beyanı;13 Recep 1254 (2 Ekim 1838), oğlum Mustafa dünyaya teşrif eylediği beyanudur; rebiiyyülahir 10 Mayıs 1259 (10 Mayıs 1843), kızım gülsüm dünyaya geldiği tarih beyanı; 2 Safer 1261 (10 Şubat 1845).”*

Şairin cönk içerisinde çocuklarının doğum tarihlerine yer vermesi, cönkün yazılış tarihini tespit etmemize yardımcı olmaktadır. Cönkte verilen bu tarihler göz önüne alındığında eserin 19. yüzyıla ait olduğu ortaya çıkmakta ve bu yüzyılın ilk yarısında yazıldığı düşünülmektedir.

Alevi-Bektaşî kültürünün izlerini taşıyan cönkte sıklıkla iktibas ve telmih sanatlarına başvurulmuştur. On iki imam, yedi ulu ozan, Balım Sultan ve Hacı Bektaş-ı Veli isimleri cönk içeriğinde oldukça kapsamlı bir yer tutmaktadır. Ayrıca yapılan incelemeler doğrultusunda cönk içerisinde farklı yazı karakterlerinin bulunduğu gözden kaçmamıştır. Bu durum bizlere elimizdeki cönkün farklı kişilerce oluşturulmuş olabileceğini düşündürmektedir.

Cönk'te yer alan nazım ve nesir kısımlarda tespit edilen kopukluk ve eksiklikler, özellikle de bazı şiirlerin yarım bırakılması elimizdeki eserin yırtılmış, tahribata uğramış veyahut eksik sayfalarının olduğunu göstermektedir.

Eserde dikkatleri çeken bir diğer husus; tamlama, terkid ve özellikle de vav-ı ma'dûle kullanımlarıdır. Ayrıca eser içerisinde “kaf”, “kef”, “sin”, “sad” gibi benzer, fakat görevleri farklı harflerin hatalı yazıldığı ve birbirlerine karıştırıldığı görülmüştür. Bu durum bizlere yazarın dilbilgisel olarak zayıf kaldığını, dile tam olarak hâkimiyet sağlayamadığını göstermektedir. Ancak; halk şairlerinin divan sanatçılarının uydukları titiz kurallardan ziyade, söyleyişe ve ahenge önem verdikleri bilindiğinden dolayı bu durumun çok önemli bir kusur olmadığı kanaatine varılmaktadır.

Sonuç

Her geçen gün değişim ve dönüşüm geçiren günümüz dünyasına ayak uyduramayan hemen her şey zamanla yok olmaktadır. Bundan dolayıdır ki akıp giden tarihin seyri içerisinde

ilgi ve alakadan yoksun bırakılan edebi eserler de kültürel erozyona uğrayabilmektedir. Milletler için önemli olan millî kültürün devamlılık sağlaması, geleneğin unutulmamasıdır. Gelenek devam ediyor, kuşaktan kuşağı aktarım sağlanabiliyorsa millî kültürün güçlü ve yerinde olduğunu, öz benliğin ve millî hafızanın unutulmadığının işaretidir.

Millî ve manevi değerler devamlılığını sözlü ve yazılı kültürün toplumdaki işlevselliğine borçludur. Sözlü ve yazılı kültürün önemine ve işlevselliğine somut bir örnek olarak Türklerin İslâmiyet’i benimseme sürecinden bahsetmek yerinde olacaktır. Pir-î Türkistan Hoca Ahmed Yesevî Anadolu’da ve çeşitli Türk coğrafyalarında kabul edilen yeni dinin benimsenmesi ve yayılmasında şiirin ve sözün gücünden faydalanmıştır. Türklerin millî düşünüş ve zevkine uygun bir şekilde söylediği ve daha sonraları müritleri tarafından yazıya geçirilen hikmetleriyle toplumda İslami bilinç oluşturmayı başarmıştır. Bu açıdan bakıldığında toplumsal eğitimde edebi eserlerin yeri oldukça mühimdir.

Makalemizde ele aldığımız cönkte de bu durumu görmek söz konusudur. Tasavvufun âdabı, Alevî Bektaşî geleneği, peygamberler tarihi gibi inançsal boyutuyla önem taşıyan konular hakkında bilgiler şiir yoluyla aktarılmış ve hikmetlere yer verilmiştir. Değerlendirmeye aldığımız cönk içerisinde dua, tıp terimleri, elifnâme, vücutnâme, silsilenâme, on iki post, felsefi anlatılar, farklı dillerde yazılmış zaman terimleri, ahd-i misâk gibi kavramlar tespit edilmiştir.

Bazı şairler; “Allah evreni kün (ol) emriyle yarattı, o halde yaratılan ilk şey sözdür” der. Bu bakış açısıyla ilk yaratılan şey söz olarak görülmüş ve sözlerden yola çıkılarak Türk halk edebiyatının sözlü kültür ürünlerinin önemine vurgu yapılmıştır. Sözün önemiyle ilgili ortaya koyulan bu düşünce yapısı; bizlere, inanç ve kültürün Anadolu coğrafyasında sözlü kültür yoluyla yayılıp günümüze kadar geldiğini hatırlatmaktadır. Türk Halk edebiyatında da sözlü kültür nesiller arası bağlantı kurmada oldukça önemli bir işleve sahip olmuştur. Ancak; sözlü kültür yoluyla aktarım sağlanan ürünlerin bir kısmı maalesef zamana ve şartlara ayak uyduramayarak unutulmaya yüz tutmaktadır.

Bu durumda akıllara yazılı kültür unsurları gelmektedir. Cönkler yazılı kaynaklar olması münasebetiyle sözlü kültüre oranla orijinal haliyle günümüze ulaşabilme imkânına sahiptir.

Türk kültür ve medeniyetinin toplumsal zevk, düşünüş, inanç noktasındaki hassasiyeti ve anlayış biçiminin edebi bir üslupla işlendiği bu cönk, kültür hazinemize katkı sağlayacak, medeniyet birikimlerimizi pekiştirecek niteliktedir.

Kaynakça

- ALPTEKİN, Ali Berat (1987), “Fırat Havzası ve Doğu Anadolu'da Yazılmış Cönkler”, *Fırat Havzası Yazma Eserler Sempozyumu*, Elazığ.
- BORATAV, Pertev Naili (2016), “100 Soruda Türk Halk Edebiyatı”, Bilge Su Yayınları, Ankara.
- ELÇİN, Şükrü, (1988) “Cönkler ve Mecmualar Üzerine”, Halk Edebiyatı Araştırmaları, 1. Cilt, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- GÖKYAY, Orhan Şaik (1995), “Cönkler Üzerine”, Seçme Makaleler 1, Eski, Yeni ve Ötesi, İletişim Yayınları, 1995, 73-147, İstanbul.
- GÖKYAY, Orhan Şaik (1984), “Cönkler Üzerine”, Folklor ve Etnografya Araştırmaları Yayınları, Ankara.
- KÖKSAL, M. Fatih, Cönklerde Divan Şiiri, Divan Şiirinde Cönkler, *Millî Folklor*, 2016, 28, Sayı 111.
- KÖKSAL, M. Fatih, Mücahit KAÇAR, Mevlüt İLHAN (2018), Prof. Dr. M. Fatih KÖKSAL kütüphanesi Türkçe yazmalar kataloğu, Kesit yayınları, İstanbul.
- OĞUZ, M. Öcal (2017), “Türk Halk Edebiyatı El Kitabı”, Grafiker Yayınları, Ankara.
- ÖZKAN, Feridun Hakan (2012), “Kaygusuz Abdal'ın Elifnâmesi”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 64.
- SONA, İbrahim (2016) “Yazılı Kaynaklarda, Kültürel Hafıza Cönkler”, *Millî Folklor*, 28, Sayı 111.
- ÜLKÜTAŞIR, M. Şakir (1967) “Halk Edebiyatı Araştırmalarında Cönklerin Yeri”, *Türk Kültürü Dergisi Yayınları* 5 (60).
- YILDIZ, Abdurrahim, Prof. Dr. M. Fatih KÖKSAL' in Şahsi Kütüphanesinde Bulunan 55 Numaralı Cönk Üzerine Bir İnceleme, (Yayımlanmamış) Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2019.

